

az értékazonosság szabályát, amit pedig következetesen nehéz volna alkalmazni. A Kuria indokolásából az is folyhat, hogy például buzakölcsön esetén a buza árának esését föltételezve, az azonos érték szabálya címén az adott mennyiségnél több volna szolgáltatandó. Helyesebb és őszintébb lett volna, ha a valorizációt ezuttal is a pénzromlásra alapította volna a Kuria. Az ítélet egyébként újabb bizonyosság arra, hogy a vélt akadályok valójában milyen kevéssé akadályozzák meg a böles és méltányos döntést, ha a bíróság eltökéltsége tulateszi magát a vélt akadályokon. Csak a régi paragrafust — nincs oly jogszabály, mely a kölcsön valorizálását előírná — kellett felcserélni ennek az ítéletnek lapidáris kijelentésével: „nincs tiltó jogszabály, amely az átértékelést kizárná“ — és máris eljut a bíróság a sokat sürgetett helyes, méltányos állásponthez.

A teljesség kedvéért fel kell jegyezni, hogy a Kuria harmincöt százalékos valorizációt ítélt meg. A valorizáció kulcsának magassága tekintetében a Kuria csak általánosságban utal a per körülményeire és a felek viszonyaira.

B. S.

A kuriai ítéletek tájékoztató értékéről. A felsőbbbíróági ítélkezés minden országban nagy jelentőségű és ez a nagy jelentőség még fokozódik nálunk, ahol a szokásjog, — amelynek legerősebb alkotórésze éppen a bírói gyakorlat — a legfontosabb kuffó. A szokásjoggal megteremtett élőjog gyakorlati propagatorai a különböző döntvénytári gyűjtemények közlései. Ügyvéd és bíró egyaránt ezekből a döntvénytári közlésekből táplálkozik.

Amikor a következő sorokban a döntvénytárszerkesztő szempontjából szólnunk hozzá egyik-másik felsőbbbíróági ítélet megszerkesztési stílusához; előre bocsátjuk a döntvénytáraknak azt az önhibáját, hogy bizony az ugynevezett „fejek“ — a közölt eseteknek szinte címül a közlés elejére illesztett rövid összefoglalásai — sokszor híján vannak a megkívánt szabátosságnak. Ezt az önvallomást azért bocsátottuk előre, hogy az egyoldalúság vádja ne érhesse, amikor a közönség tájékoztatása szempontjából szólnunk hozzá a kuriai ítéletekhez. Sűrűbben, mint kívánatos, történik meg az, hogy a Kuria ítéletéből tulajdonképen nem tűnik ki, hogy mily kérdésben foglalt állást a Kuria. Sokszor csak annyit tartalmaz az ítélet, hogy a másodbíróság tényállás megállapítása elleni panaszok nem helytállóak és ez a tényállás szolgál a Kuria ítéletének alapjául és azután következnek az ítéletben nem ismertett tényállásra adott bírói konkluzió. A kuriai ítélet — a döntvénytáraknak pedig csak ez áll rendelkezésre — teljesen felvilágosítás nélkül hagyja az olvasót, hogy valójában milyen tényállást bíralt el a Kuria és ez okból a Kuria jogi döntésének a tulajdonképeni tartalma is ismeretlen. A peres felek, akiknek ügyében az ítélet kelt, ismerik a Kuria döntésének tartalmát, mert ők az előzményeket is ismerik. A peres felek jogvitája szempontjából a Kuria ítéletei ellen a fenti alapon kifogás nem tehető. De számolni kell a Kurianak azzal is,

hogy az ő döntvényeivel nemcsak a peres felek vitájában mondja ki az utolsó szót, hanem kimondja az első szót a bírői gyakorlat irányítására is. Ezt a hivatását azonban az a kuriai ítélet, amelyből a döntés tulajdonképeni tartalma ki nem vehető, teljesíteni nem tudja. Az ilyenü ítélet egyik példája a P. I. 5311/925. sz. eset, amely kimondja, hogy az özvegi jog elvonására érdemtelenségi okot fennforogni nem lát. Hogy milyen tényállást nem tartott alkalmasnak a Kuria az érdemtelenség megállapítására, az ítéleti indokolásból felvilágosítást nem kapunk. Sok esetben pozitív kijelentések, pozitív bírői állásfoglalások tényállásbeli alapja is hiányzik. Sűrűn ismétlődik meg, hogy a Kurianak a másodbírósg ítéletét helybenhagyó döntéséből nem tűnik ki pl. a másodbírósg által megítélt és a Kuria által helybenhagyott valorizációs kulcs etc.

A kuriai ítéletnek ezt a felvilágosító erejét nem a döntvénytári szerkesztő önző érdekéből, de a döntvénytári szerkesztő által szolgált magasabb gyakorlati érdekek nevében legyen szabad kérni.

B. S.

Harmadik személy ellenállhatatlan cselekménye vasúti balesetnél. A balesetet szenvedő özvegyének kártérítési keresetével szemben az alperes vasut azzal védekezik, hogy a halálos balesetet harmadik személy ellenállhatatlan cselekménye okozta és így a vasut a tárgyi felelősség alól mentesül. Az alsóbírósgok ítéletének helybenhagyásával, a Kuria a vasutat kártérítésben marasztalta.

„Az alperes a felelőssége megállapításának kérdésében előterjesztett támadását arra alapította hogy a balesetet harmadik személynek elháríthatatlan cselekménye okozta. Ez a támadás alaptalan, mert a megállapított tényállás szerint, amelyet az alperes meg nem támadott, a balesetet az okozta, hogy az a katoná, aki a kocs első peronján állott a vonat hirtelen indulása következtében egyensúlyát veszítve háttal nekiesett az egyik ablaknak és azt a hátizsákjára erősített rohamsisakkal betörté. Az ablak betörése tehát, amely végeredményében előidézője lett a halálos balesetnek, nem minősül harmadik személy elháríthatatlan cselekményének, hanem az üzemvitel okozatának, mert a hátraesést az alperes üzemében rejlő ok, nevezetesen a hirtelen indulás a cselekvőnek akarata nélkül idézte elő.

Az összegszerűség kérdésében az alperes mindenekelőtt a gyógvkezelési és temetési költség teljes átértékelése miatt terjesztett elő támadást. Ez a támadás is alaptalan mert a felperes kára csak úgy térül meg, ha az alperes az 1921. évben felmerült kiadásokat a pénznek akkori belső értéke szerint számított összegben fizeti meg az 1. rendű felperesnek. Minthogy pedig a kártérítéssel tartozó alperest olybá kell tekinteni, mint aki a kártérítés szolgáltatásával a kiadások felmerülte óta késedelemben van: ennél fogva az alperes alap nélkül panaszolja azt is, hogy a pénz romlásának veszélyét egészen ő viseli.“ (Kuria P. VI. 106/926. 1927 január 13-án.)

Az eset tanulságos példája a filozófiai és a jogi felelősség kérdésében alkalmazott oksági fogalom különbözőségének. Jogilag az okozási láncnak azok a szemei, melyek a jogi felelősség szempontjából közömbösek, kiesnek, míg végre olyan tényhez jutunk, amelyik jogi felelősséget állapít meg. A jogi értelemben vett okozás fogalma tehát függ a mindenkor jogrendszerrel. A fenti esetben a baleset közvetlen oka az ablaknak a katona hátraesése folytán való bezúzódása. Mivel azonban ez a tény, sem nem szándékos, sem nem gondatlan cselekmény, tehát jogilag véletlen, ki-